

Stadsarchief Ieper

Inhoudelijk verslag 2021

Regionaal ingedeelde culturele archiefinstelling 2019-2023
in het kader van het Cultureel-erfgoeddecreet van 24 februari 2017

herkennen en verzamelen

het benoemen, in kaart brengen, registreren, documenteren, waarderen, verwerven, selecteren en herbestemmen van cultureel erfgoed

VERWERVEN VAN ARCHIEVEN

Stadsarchief Ieper heeft een spilfunctie bij het bewaren van het archivalisch erfgoed van de regio rond Ieper. Stadsarchief Ieper stimuleert een goede archiefzorg bij de private archiefvormers en neemt indien opportuun deze archieven via schenking of bewaargeving in de collectie op. Daarnaast wordt conform het collectieplan de collectie verrijkt met diverse aankopen via het commerciële circuit.

ACQUISITIEPLANNING

De archiefcollecties in de regio worden in kaart gebracht, net als de wijze waarop ze geïnventariseerd zijn. Er worden hieraan de nodige initiatieven gekoppeld, zoals advisering, vorming, archiefoverdracht, enz.

SCHENKINGEN EN BEWAARGEVINGEN

Personen, verenigingen en andere actoren of organisaties in de regio Ieper worden aangespoord om archief, documentatie of beeldmateriaal aan Stadsarchief Ieper te schenken of in bewaring te geven. Dit gebeurt via netwerking maar wordt ook versterkt door de publiekswerking en communicatiestrategie die het archiefbewustzijn in de regio verder vergroten. Op die manier wordt de positie van Stadsarchief Ieper als bewaarder van de geschiedenis van de stad en streek versterkt.

Verschillende archieven werden (meestal ongeïnventariseerd) gedeponereerd.

- Foto's en programmaboekjes van de Snoezepoezen
- Genealogisch archief en tijdschriften van Remi Bekaert
- F29 (Pierrette Van Damme): aanvulling van het archief met foto's en bidprentjes
- 24 handgeschreven boeken door Albert Devos over het Ieperse voetbal
- Foto's over Picanol en wielrennen
- Familiefoto's
- Fotocollectie Anna Vanderghote (1891-1975), oude foto's Anna en Antoinette Vanderghote, en familie; dia's van de Kattenstoet 1976
- Familiearchief Odile en Paul Lamerant Dikkebus
- Foto van de inhuldiging van de kapel Onze-Lieve-Vrouw van Salette langs de Dikkebusseweg/Frezenbergstraat; bevat ook een kopie uit het boek kapelletjes West-

	<p>Vlaanderen, een foto recto verso van de kapel anno 2021 en een begeleidende brief met alle informatie over deze kapel en haar geschiedenis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Postkaarten • Boeken en oude tijdschriften • Videocassettes van politiekorps Ieper en cassette van Stad Ieper • Draaiboeken van de Ieperse Revue, videocassettes en boek • Dossier betreffende tribunes voetbal Minneplein White Star • Archief JEFI • Het familiearchief Baron de Vinck (17de-20ste eeuw met hoofdzakelijk gegevens over de families Huughe de Peutevin, de Wavrans en Carton de Winnezele) <p>https://www.focus-wtv.be/nieuws/ieper-krijgt-waardevolle-adellijke-archiefstukken</p>
<p>AANKOPEN</p> <p>Stadsarchief Ieper breidt door doelgerichte aankopen zijn collectie uit. Er wordt aangekocht in functie van de komende tentoonstellingen en op basis van regionale (Westhoek), grensoverschrijdende (Frans-Vlaanderen) en typische Ieperse themata.</p> <p>Stadsarchief Ieper legt een uitgebreide en brede wetenschappelijke bibliotheek aan. Deze collectie weerspiegelt de vele gezichtspunten op de geschiedenis van de Westhoek: algemeen, genealogisch, heemkundig, rechtshistorisch. Zowel historische als hedendaagse Nederlandse, Franse, Engelse en Duitse publicaties worden verworven.</p>	
<p>De collectie wordt aangevuld via doelgerichte aankopen in het kader van de regionale positionering van Stadsarchief Ieper.</p>	<p>Zes grote aankoopdossiers en twee losse aankopen voor 14.948 euro bij Veilinghuizen Arenberg en Van de Wiele waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 kaarten en plannen (Ieper en Westkwartier) • 2 oude drukken over vestingbouwkunde (Blondel, de Moitoret, du Brueil) • 7 oude drukken over het graafschap Vlaanderen (o.a. Lanario, portretten graven van Vlaanderen) • 1 handschrift over het recht van de kasselrij Veurne • 1 lot plannen over vestingbouw • 5 oude drukken over vroedkunde (Jacobs, Baudelocque, Blondel, Raulin, Leroy) • 1 oude druk met de penningen van Lodewijk XIV • 1 plakkaat Ieper • 1 oude druk van de Ieperse drukker T.F. Walwein (H. Donatus) • 1 oude druk van de Ieperse drukker Moerman (reglementering Diksmuide) • 1 lot wapenvergunningen arrondissement Ieper (Franse tijd) • 1 tekening beleg Ieper in 1678 • 1 oude druk Michiel de Swaen • 1 handschrift Wielant, Receuil des antiquitez (graafschap Vlaanderen)

	De aankopen voor de wetenschappelijke bibliotheek inclusief oude drukken en kleinere archivalia bedragen circa 29.350 euro en nog eens circa 4.100 euro voor tijdschriften. Hieronder drie oude drukken van de Ieperse auteur Danes en archief Maritiem Vlaanderen.
AFSTOTEN EN AFBAKENEN COLLECTIE	
De collectie wordt verder opgeschoond, met speciale aandacht voor de wetenschappelijke bibliotheek. Een strikte toepassing van het collectiebeleid zorgt ervoor dat afstoten kan worden vermeden.	
Er wordt onderzocht welke mogelijkheden er bestaan om de dubbele publicaties en publicaties die niet passen in het collectieprofiel af te stoten.	Een deel niet-relevante relatiegeschenken werd definitief afgevoerd.
BEHEER VAN ARCHIEVEN	
De collecties en archieven worden op een deskundige wijze beheerd en in optimale omstandigheden bewaard. De basisregistratie gebeurt volgens de internationale standaarden. Dankzij een doorgedreven registratie zijn de collecties en archieven voor het brede publiek toegankelijk en raadpleegbaar, waar het kan op digitale wijze.	
REGISTRATIE	
Stadsarchief Ieper maakt al jaren werk van een zorgvuldige en gedetailleerde registratie, met een daaraan gekoppelde digitalisering. Stadsarchief Ieper werkt op maat van en in samenwerking met de gebruikers aan een verdieping van deze geautomatiseerde registratie.	
Bijwerken van het archievenoverzicht.	Het archievenoverzicht werd aangevuld met vermelding van de nieuw verworven archieven.
Nieuw verworven archieven en collecties worden geïnteriseerd.	De controle en inventarisatie van de oude drukken (voor 1800) werd beperkt voortgezet (120 nieuwe titelbeschrijvingen en ca. 25 herbeschrijvingen). De collectie oude drukken omvat op heden 4.194 titels. De nummers 1-1.649 en 3.557-4.194 zijn accuraat ingevoerd. Het overgrote deel van de nummers 1.650-3.556 dient verder aangepast te worden. De aanpassing van de nummers 1.651-3.556 is lopende. C02_Fototheek: 246 foto's werden geïnteriseerd C15_Postkaarten: 106 postkaarten werden geïnteriseerd C19_Personalia_personen_en_verenigingen: 30 archiefstukken werden geïnteriseerd B01_Picanol: 2.835 foto's werden geïnteriseerd F24_Kris_Werrebroeck: archief werd volledig geïnteriseerd (106 archiefstukken en 930 foto's)

	<p>F29_Pierrette_Van_Damme: aanvullingen op het archief werden geïnteriseerd (32 archiefstukken en 128 foto's)</p> <p>F40_Cecilia_Dael: archief werd volledig geïnteriseerd (6 dossiers en 500 foto's)</p> <p>F64_Anna_Vanderghote: archief werd volledig geïnteriseerd (375 foto's)</p> <p>F65_Walter_Stevens: inventarisatie van het archief werd afgewerkt (1.083 bouwdoossiers en 140 expertises)</p> <p>F75_Odile_Lammerant: archief werd volledig geïnteriseerd (32 dossiers)</p> <p>F76_Etienne_Hollebeke: archief werd volledig geïnteriseerd (25 foto's)</p> <p>VER18_Koninklijke_Leperse_Turnkring: archief werd volledig geïnteriseerd (55 archiefstukken en 350 foto's)</p> <p>VER 50_Dorpsraad_Dikkebus: archief werd volledig geïnteriseerd (50 dossiers)</p>
<p>Het archief van de kasselrij wordt verder geïnteriseerd, zoals bepaald in de samenwerkingsovereenkomst met het Rijksarchief dd. 18 augustus 1992.</p>	<p>KAS14: 4.140 nieuwe dossiers (nu 10.740 nummers)</p> <p>Inventarisatie gebeurt door vrijwilligers Johan Beun (KAS05 en KAS23, processen voor hogere instanties), Michel Van Elslander, Christine Simoens en Lieven Cardoen.</p> <p>In de overeenkomst tussen Stad Ieper en Rijksarchief van 18 augustus 1992 was als belangrijkste onderdeel voorzien de bewaargeving aan de stad van het archief van de Kasselrij Ieper (1350-1796), 6.257 nummers, na herverpakking hier ca. 315 meter. De bewaargevingsovereenkomst werd afgesloten voor dertig jaar; de overeenkomst loopt nu dus tot 18 augustus 2022.</p> <p>Op 3 maart 2021 was er een inspectie in Ieper door Hendrik Callewier, archivaris-diensthoofd van het Rijksarchief in Brugge en Kortrijk, in functie van de opmaak van het eindverslag door het Rijksarchief bij de langdurige bruikleenovereenkomst.</p> <p>Op 15 maart 2021 stuurde het Rijksarchief een brief waarbij formeel het contract werd opgezegd dat gesloten werd tussen het Rijksarchief en de Stad Ieper op 18 augustus 1992 voor het in bewaring geven van archief en teruggave van gemeentearchief aan de stad Ieper. Bij dit schrijven werd ook het eindverslag bezorgd.</p> <p>Op 24 maart 2021 richtte de Stad Ieper een gemotiveerde en beargumenteerde vraag aan het Rijksarchief om de niet-verlenging van de bruikleenovereenkomst te heroverwegen.</p> <p>In het antwoord van het Rijksarchief dd. 6 mei 2021 werd hier niet op ingegaan maar werd wel een voorstel geformuleerd nl. "<i>Uw verwijzing naar het oorlogsverleden raakt een gevoelige snaar. We zijn ons bewust van de bijzondere situatie van Ieper, waar de Eerste Wereldoorlog een onvoorstelbare schade heeft aangericht, maar in een meer en meer genetwerkte wereld</i></p>

	<p><i>wordt het van langsom minder belangrijk waar archief bewaard wordt. Het Rijksarchief is bereid om in haar digitaliseringsprojecten met die bijzondere situatie rekening te houden en 'lepers materiaal' een voorkeursbehandeling te geven. Vroeger al is er voorgesteld om de rijke leperse dossiers in het archief van de Grote Raad online ter beschikking te stellen. Ook de digitale terbeschikkingstelling van een aantal kernreeksen uit het archief van de Kasselrij Ieper behoort tot de mogelijkheden. Graag gaan we hierover een gesprek aan met de stad Ieper en zijn stadsarchivaris. Op die manier kunnen we op een constructieve manier samenwerken om het archivalische erfgoed uit Ieper en omgeving optimaal te ontsluiten."</i></p> <p>Vanuit ons standpunt stellen wij een tegenspraak vast tussen twee beleidsniveaus: de Vlaamse Overheid erkent en subsidieert onze regionale werking; het Rijksarchief trekt dit regionale archiefbestand terug.</p> <p>Deze kwestie kwam ook op de radar van de senaat, waar senaatsvoorzitter Stephanie D'Hose in mei 2021 een schriftelijke vraag hierover stelde aan Thomas Derminne, de bevoegde staatssecretaris voor Relance en Strategische Investerings, belast met Wetenschapsbeleid. De staatssecretaris bevestigde in zijn antwoord het standpunt van het Rijksarchief.</p>
<p>Het foto- en knipselarchief Bossaert (F14) wordt verder geïnventariseerd.</p>	<p>Het volledige archief bevat 53.000 beschrijvingen (foto's, negatieven, krantenknipsels). Beschrijving gebeurt door vrijwilliger Wilfried Parmentier. De beschrijving van het archief, gestart in 2003, werd in 2021 afgerond.</p>
<p>Registratieachterstand bibliotheek wegwerken en omzetten Vubis naar Wise</p>	<p>De omzetting van de in 2010 rudimentair ingebrachte titels werd voortgezet (cfr. ook statistieken Wise; ca. 11.100 titels van de 12.000 rudimentair ingebrachte titels zijn inmiddels overgezet). De migratie van Vubis naar Wise verliep vlot, met uitzondering van het overzetten van de tijdschriften. Een dertigtal tijdschriften werd heringebracht.</p>

In 2021 werd het project erfgoedinzicht naar het brede publiek toe gepromoot (tabel: aantal items op erfgoedinzicht.be).	1/01/2015	13.402		
	1/01/2016	14.671		
	1/01/2017	18.549		
	1/01/2018	19.916		
	1/01/2019	23.617		
	1/01/2020	24.830		
	1/01/2021	24.857		
	1/01/2022	24.839		
	-18			
Statistiek Adlib		Archieven	Collecties	
	1/03/2012	33.449	55.495	88.944
	1/03/2013	36.659	56.849	93.508
	1/01/2014	38.152	57.560	95.712
	1/01/2015	39.496	58.679	98.175
	1/01/2016	43.744	59.350	103.094
	1/01/2017	44.674	66.607	111.281
	1/01/2018	44.199	70.402	114.601
	1/01/2019	44.202	74.110	118.312
	1/01/2020	44.212	75.227	119.439
	1/01/2021	44.212	74.539	118.751
	1/01/2022	44.212	74.539	118.751
		+ 0	+ 0	+ 0
Er wordt niet verder ingevoerd in Adlib in afwachting en voorbereiding van ingebruikname van een nieuw archiefbeheersysteem.				

Statistiek Vubis/Wise		Monografieën	Reeksen (Rechtbank)	Reeksen	Thesissen	Tijdschriften	Totaal
	1/03/2012	12.643	746	257	228	5.265	19.143
1/03/2013	13.523	746	443	230	5.421	20.363	
1/01/2014	14.073	746	835	256	5.624	21.534	
1/01/2015	14.997	746	1.714	263	5.786	23.506	
1/01/2016	16.275	1.200	1.939	304	6.997	26.715	
1/01/2017	17.669	1.341	2.051	337	8.307	29.705	
1/01/2018	18.839	1.346	2.098	384	8.582	31.249	
1/01/2019	19.862	1.347	2.120	419	8.793	32.541	
1/01/2020	21.230	1.364	2.251	432	8.990	34.267	
1/01/2021	21.796	1.364	2.516	512	9.085	35.273	
1/01/2022	22.752	1.368	2.593	512	9.368	36.593	
	+ 956	+ 4	+ 77		+ 283	+ 1.320	
Andere	<p>Data-invoer van de poorterslijsten: 1 boek overgezet (totaal van 28 overgezette boeken) door vrijwilligers Liesbet Debryne en Lisa Schietgat.</p> <p>F03_Jules Coomans wordt herverpakt zodat de plannen optimaal bewaard kunnen worden. In 2021 werden 424 plannen verpakt. Het project loopt over verschillende jaren. Vrijwilligers Stephane Debonne, Christien Boksoen, Marnick Vanuxem en Pieter Lust worden hiervoor ingezet. Omwille van de coronamaatregelen werd de vrijwilligerswerking in 2021 grotendeels stopgezet waardoor deze cijfers lager liggen dan in 2019 en 2020.</p>						

behouden en borgen

het verzekeren van het voortbestaan van cultureel erfgoed door het in adequate omstandigheden te bewaren, te conserveren, te restaureren, te actualiseren, te borgen en door te geven

CONSERVATIE

Stadsarchief Ieper blijft inzetten op een goede bewaring van zijn collectie. Het magazijnbeheer wordt geoptimaliseerd en alle archieven worden in zuurvrije dozen en omslagen verpakt. In samenwerking met CO7 wordt er werk gemaakt van een calamiteitenplan.

In 2021 werden een aantal boeken en tijdschriften en oude drukken professioneel ingebonden.

Er werden 468 boeken en tijdschriften ingebonden (vgl. in 2020: 445; in 2019: 415).

De collectie wordt op een duurzame, zuurvrije manier verpakt.

De fotocollectie werd op uniforme wijze verder verwerkt (SECOL-mappen in blauwe boxbinders). De fototheek (zonder de uit andere archieven uitgelichte foto's) omvat per 31/12/2021: 11.449 foto's (A, B, C, D, BUF en BUF_XL) en 5.538 postkaarten. Broze heropbouwplannen en kaarten worden in melinex verpakt zodat ze niet (verder) kunnen scheuren.

De uit de administratie overgebrachte stukken die permanent bewaard moeten worden, worden correct opgeslagen.

De verwerking van het gemeentearchief werd voortgezet.

Technisch onderhoud.

In 2021 werden door Bruynzeel bijkomende ArteStore schilderijrekken geïnstalleerd in de magazijnen voor extra ophangmogelijkheden van ingekaderde stukken.

RESTAURATIE

Jaarlijks wordt een beperkt aantal collectiestukken gerestaureerd of ondergaan deze een preventieve conservatiebehandeling. Het gaat voornamelijk om objecten die een dringende ingreep vereisen.

Belangrijke stukken met ernstige schade worden professioneel hersteld.

In 2021 werd een in 1852 gedrukt luxe-exemplaar van de grondwet uit de collectie Vandenpeereboom professioneel gegammastraald en gerestaureerd (1.750 euro).

DIGITALISERING

Er wordt verder gedigitaliseerd op basis van de conservatienoden en de wensen van de archiefgebruikers.

<p>Digitalisering van de verschillende collecties.</p>	<p>Digitaliseringsopdracht fotonegatieven Bossaert: de fotonegatieven van Gilbert Bossaert, die zestig jaar lang persfotograaf is geweest voor o.a. Het Volk en Het Wekelijks Nieuws, dateren grosso modo van de periode 1950-2010. Bossaert is in 2012 overleden. Hij fotografeerde in zijn lange carrière enorm veel evenementen, jubileums en andere speciale gelegenheden. Bossaert bleef altijd analoog fotograferen. De stad Ieper verwierf een eerste deel van zijn persoonlijk archief in 1994, later schonk zijn dochter het tweede deel. Het archief bestaat uit de verzamelde krantenknipsels (meer dan 46.000 artikels) en ongeveer 170.000 afbeeldingen. Het grootste deel bestaat uit negatievenstroken, waar per strook gemiddeld vier tot zes afbeeldingen staan. Na de digitalisatie van 95.000 afbeeldingen in 2020 (toen voor een totaal bedrag van 34.998,04 euro) werden in 2021 22.223 afbeeldingen gedigitaliseerd voor een bedrag van 7.999,71 euro en als uitbreiding van de opdracht nog eens 2.996 fotonegatieven voor een bedrag van 996,92 euro.</p> <p>Naast deze grote opdracht werden nog heel wat andere zaken gedigitaliseerd: C02_Fototheek: 246 beelden gedigitaliseerd C08_Topografische_Atlas: 420 kaarten gedigitaliseerd C15_Postkaarten: 106 postkaarten gedigitaliseerd F03_Jules Coomans: 424 plannen gedigitaliseerd F40_Cecilia_Dael: 223 foto's gescand (digitalisatie van dit archief is nog niet afgerond) F63_Nicole_Andries: 620 foto's gescand F64_Anna_Vanderghote: 336 foto's gescand F72_Antoon_Verplanken: 1.070 foto's gescand</p>
<p>Beschikbaar stellen van de digitaliseringsapparatuur voor andere erfgoedactoren uit de regio.</p>	<p>Memorial Museum Passchendaele 1917, Yper Museum en In Flanders Fields Museum maakten gebruik van de scanners voor het digitaliseren van hun kaartmateriaal en andere collecties.</p>
<p>meemoo: overzetten audiovisueel materiaal.</p>	<p>Er zijn dit jaar 112 items toegevoegd: 1 audiofragment en 111 video-items. Totaal: 249 gedigitaliseerde items.</p> <p>In het kader van het Relanceplan voor de culturele sector krijgt meemoo middelen om (digitaliserings)projecten op te zetten in de periode 2022-2023. Meemoo startte een digitaliseringsproject GIVE rond glasplaten (negatieven en positieven). In 2021 werden de voorbereidingen voor het project aangevat; met het Stadsarchief tekenden we in voor dit project. De uitrol gebeurt vanaf 2022. Het Stadsarchief heeft zo'n 2.000 glasplaten in bezit.</p>
<p>Digitalisering archief.</p>	<p>Drie jobstudenten digitaliseerden archief (hoofdzakelijk bouwvergunningen en milieudossiers).</p>

onderzoeken

het onderzoeken van cultureel erfgoed en van cultureel-erfgoedwerking of het stimuleren en faciliteren ervan

STIMULEREN HISTORISCH ONDERZOEK

Historische geïnteresseerden worden ondersteund en gestimuleerd om hun resultaten bij een breder publiek bekend te maken. Studenten worden aangespoord om over de Westhoek te werken.

Stadsarchief Ieper werkt mee aan externe publicaties.

Het Stadsarchief is betrokken bij het nieuwe Publicatiefonds Ieper, dat opstartte in 2020. Het Publicatiefonds Ieper wordt beheerd door de Cultuurraad Ieper, Bibliotheek Ieper, Stadsarchief Ieper en dé Academie Ieper, met de steun van Stad Ieper. Het initiatief kwam er in de plaats van de Prijs voor Historische Publicatie (2008-2018) en de Prijs voor Cultuurhistorische Monografie (1988-2008). Stadsarchief Ieper maakt deel uit van de jury en draagt financieel bij in het Publicatiefonds.

In 2021 werden projectsubsidies toegekend aan een dichtbundel van Marc Debuysere en aan 'Het Ieperse ommeland in desen benauden ende soberen tijt. De vijfde penning anno 1580' van Noël Boussemaere en vzw Westhoek, kring voor geschiedenis en familiekunde.

Op 21 mei 2021 werd het vijfde Iepernummer van het tijdschrift Westhoek voorgesteld (in open lucht en beperkt omwille van de beperkende coronamaatregelen). Dit nummer is een gezamenlijke uitgave van Westhoek vzw en het Stadsarchief Ieper. Dit is tevens het eerste nummer van de 37ste jaargang van het tijdschrift. Het bevat bijdragen van Pieter Donche, Paul Trio, Noël Boussemaere, Arnold Preneel, Kristof Papin en Jenny Vandenbulcke.

Samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten.

In 2021 waren er geen concrete acties.

Publicaties door archiefmedewerkers.

G. WITTOUCK. *In de wieg gelegd. Vroedkunde in Ieper en omstreken*. Ieper, 2020, 174 p.

K. VANBESELAERE, G. WITTOUCK. *De beiaard van Ieper*. Ieper, 2021, 50 p.

G. WITTOUCK. Ieper, de bakermat van vrouwelijke beiaardiers?, *Vlaamse Beiaardvereniging Magazine*, 3 (2021), p.15-17.

	<p>R. OPSOMMER. Enkele rechtshistorische gegevens betreffende Kassel in de 14de, 15de en 16de eeuw, -<i>Liber amicorum amicarumque</i> : Jozef Dauwe, Dendermonde, 2021, dl.1, p.41-52.</p> <p>R. OPSOMMER (met B. BATAGELJ). International Archives Week Challenge : cycling 2021. Celje, 2021, 16 p.</p>
<p style="text-align: center;">VALORISEREN VAN HISTORISCH ONDERZOEK</p> <p>Cfr. infra de rubrieken tentoonstellingen en verspreiden historisch onderzoek.</p>	
<p style="text-align: center;">DIENSTVERLENING VIA HISTORISCH ONDERZOEK</p> <p>Stadsarchief Ieper werkt samen met Cultuurraad Ieper bij het toekennen van straatnamen en namen van gebouwen.</p>	
<p>Stadsarchief Ieper coördineert het werk van de straatnamencommissie (een subcommissie van de Cultuurraad) en zorgt voor het toekennen van historisch verantwoorde straatnamen.</p>	<p>De straatnamencommissie vergaderde via online mailingverkeer één keer in februari 2021.</p>

presenteren en toeleiden

het delen van cultureel erfgoed met erfgoedgemeenschappen, met het grote publiek of met specifieke doelgroepen via presentatie, toeleiding, educatie en door het beschikbaar te maken voor raadpleging en gebruik

PUBLIEKSWERKING

Stadsarchief Ieper vormt het geheugen van de maatschappij. Door middel van een groot aantal diverse instrumenten betreft het Stadsarchief Ieper het breedst denkbare publiek (lokaal, regionaal, nationaal en internationaal) bij zijn werking. Relevante doelgroepen worden via een kwalitatief hoogstaande en verscheiden werking in de breedte en diepte aangesproken.

KWALITATIEVE DIENSTVERLENING

Stadsarchief Ieper treedt op als aanspreekpunt voor cultureel erfgoed in de regio. Het stadsarchief verwerkt op wetenschappelijke en professionele wijze alle historische en genealogische vragen met betrekking tot de geschiedenis van de Westhoek. Het stadsarchief verstrekt advies en verwijst door. De digitale dienstverlening wordt verder uitgebouwd. Hierbij wordt gepoogd de verschillende basisfuncties van de leeszaal via digitale weg verder aan te bieden zodat een virtuele leeszaal ontstaat.

In 2021 werd de dienstverlening uiteraard sterk bepaald door de beperkende maatregelen in het kader van de coronapandemie.

We volgden uiteraard heel consequent de algemene richtlijnen van de overheden, het basisprotocol cultuur, het sectorprotocol voor bibliotheken, archieven en documentatiecentra van de VVBAD en de richtlijnen van het Rijksarchief.

Zo veel als mogelijk bleef de leeszaal toegankelijk, weliswaar op afspraak, initieel omwille van de erg beperkte capaciteit (max. aantal aanwezigen) maar naderhand bleek dit ook erg geapprecieerd te worden door de bezoekers, vooral omdat de gevraagde stukken op voorhand klaargelegd kunnen worden.

Er werd zo veel mogelijk ingezet op digitale dienstverlening. Via digitale dienstverlening werden 404 externe aanvragen geregistreerd (opnieuw een substantiële verhoging in vergelijking met de 333 van het jaar voordien). Daarnaast waren er in totaal 772 aanvragen van andere stadsdiensten, vooral door de diensten milieu, ruimtelijke ordening en welzijn.

Aantal leeszaalbezoeken.

1993	1.326
1998	1.952
2003	3.055
2008	1.737
2009	1.638

	<p>2010 1.746</p> <p>2011 1.757</p> <p>2012 1.606</p> <p>2013 1.716</p> <p>2014 1.493</p> <p>2015 1.244</p> <p>2016 1.281</p> <p>2017 1.293</p> <p>2018 1.353</p> <p>2019 1.264</p> <p>2020 380</p> <p>210 tussen 2 januari en 13 maart 2020 tijdens de 21 weken dat er op afspraak gewerkt werd</p> <p>2021 426</p>
Uitgaande briefwisseling en uitleenregister (digitale dienstverlening).	<p>Registraties via het uitleenregister (stukken tussen de verschillende diensten: 772).</p> <p>Digitale aanvragen externen: 404</p> <p>Uitgaande briefwisseling: 333.</p> <p>Genealogische opzoeken: 87.</p>
ARCHIEFBEZOEKEN	
<p>Stadsarchief Ieper zet sterk in op bezoeken door alle mogelijke geïnteresseerden in de regio. Het richt zich daarbij ook tot specifieke doelgroepen (scholen, derde leeftijd, culturele verenigingen).</p>	
<p>Stadsarchief Ieper organiseert bezoeken, biedt deze proactief aan het publiek aan, of sluit aan bij gelijkaardige initiatieven door de bibliotheek of andere stadsdiensten.</p> <p>Stadsarchief Ieper stelt zijn historische expertise ook op andere stedelijke locaties ter beschikking bij ontvangsten (bv. met toonmoment van archivalia).</p>	<p>14/10/2021: rondleiding achter de schermen voor de collega's van de Dienst Leven.</p> <p>09/11/2021: rondleiding achter de schermen voor de medewerkers van het archief van Harelbeke.</p> <p>Omwille van coronamaatregelen werden enkele bezoeken geannuleerd.</p>
TENTOONSTELLINGEN EN PUBLIEKSACTIVITEITEN	
<p>Stadsarchief Ieper stimuleert een actuele benadering van zijn waardevolle collecties en archieven. Dit gebeurt bij voorkeur in samenwerkingsverband. Hierbij wordt in principe uitgegaan van de eigen collectie, waar mogelijk uitgebreid met andere collecties zoals Westhoek Verbeeldt en privéverzamelingen.</p>	

<p>Expo 'In de wieg gelegd'</p>	<p>'In de wieg gelegd' liep van 15 november tot en met 23 december 2021 in cultuurcentrum Het Perron. In deze tentoonstelling blikt het Stadsarchief terug op de historiek van het Ieperse moederhuis en de evolutie van de vroedkunde en de kraamtijd doorheen de tijd.</p> <p>De expo werd samengesteld aan de hand van eigen archiefstukken (foto's, postkaarten, bouwplannen, gemeentearchief, OCMW-archief, kasselrijarchief, burgerlijke stand, kerkarchieven,...) en verder aangevuld met stukken van de Ieperse musea en van externe partners zoals Kind & Gezin, het Algemeen Rijksarchief Brussel, Huis van Alijn, Huis van de Mens Ieper, Saint George's Memorial Church, Westhoek Verbeeldt en de Stedelijke Oudheidkundige Commissie Wervik-Geluwe.</p> <p>De expo belichtte ook enkele voormalige moederhuizen uit de regio en kon hiervoor rekenen op de medewerking van Stadsarchief Poperinge, Heemkundige Kring Moorslede en de Zonnebeekse Heemvrienden.</p> <p>Een oproep naar het brede publiek om foto's, anekdotes en materiaal binnen te brengen werd door 48 inwoners uit Ieper en omstreken beantwoord. Een twintigtal ouders en voormalige artsen en vroedvrouwen deelden hun herinneringen aan het voormalige moederhuis tijdens een verhalencollectiedag en een filmdag. Op die manier werd ook het immateriële element van de verhalen en mondelinge geschiedenis vastgelegd en getoond.</p> <p>Bij de tentoonstelling hoort een catalogus van 174 pagina's.</p> <p>In het voorjaar van 2022 zal een deel van de expo en een Erfgoedhalte rondreizen naar het Jan Ypermanziekenhuis (waar de huidige materniteit is gevestigd) en Woonzorgcentrum Huize Wieltjesgracht (dat op de grondvesten van het voormalige moederhuis is gebouwd).</p>
<p>Expo 'De beiaard van Ieper'</p>	<p>In februari 2021 verhuisden de 49 klokken van de Ieperse beiaard naar het Stadsarchief en de Bibliotheek voor de restauratie van de belforttoren. Het Stadsarchief verzorgde historische duiding in de vorm van een raamtentoonstelling met een paastuin. Een reeks mooie, interessante en onbekende archiefstukken en foto's documenteerden de rijke geschiedenis van de beiaard die tot de Middeleeuwen teruggaat. De raamexpo liep van 1 april tot en met 11 juli 2021. Het resultaat is na te lezen in een brochure van 50 pagina's.</p> <p>Dit project kon op massale belangstelling rekenen van jong en oud, niet alleen bij Ieperlingen maar bij geïnteresseerden uit heel Vlaanderen die de kans grepen een volledige beiaard met het bijhorende historische verhaal te zien (coronaproef). We haalden hiermee ook de nationale media (VRT Journaal, https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/02/22/ieper-haalt-immense-beiaard-uit-belforttoren/). Het project werd breed opgepikt, met o.a. een mooi artikel over vrouwelijke beiaardiers en Ieper in het magazine van de Vlaamse beiaardvereniging.</p>
<p>Fotozoektocht 'Op zoek met Gilbert'</p>	<p>Om het waardevolle fotoarchief van Gilbert Bossaert (cfr. supra) voor het grote publiek te ontsluiten, tevens gelinkt aan de grote digitaliseringsopdracht van deze collectie in 2020 (en</p>

	<p>2021), organiseerde het Stadsarchief van 13 juli tot en met 30 september 2021 een fotozoektocht door de leperse deelgemeenten Voormezele en Dikkebus. In de uitgestippelde fietsroute zaten foto's van Gilbert Bossaert en historische weetjes verwerkt. De 107 deelnemers maakten kans op een reeks unieke wenskaarten met beelden uit de fotocollectie van Gilbert Bossaert. Voor families met kinderen werd met de Erfgoedapp een aangepaste fietsroute uitgewerkt (71 downloads).</p>
Erfgoedhalte 'Snoezepoezen'	<p>In januari 2021 schonk Cecilia Dael, de zus van Denise Dael die jarenlang aan het roer stond van de leperse dansgroep de Snoezepoezen, een mooie collectie foto's en programmaboekjes aan het Stadsarchief. Deze schenking en het diamanten jubileum van de Snoezepoezen waren de perfecte gelegenheid om de Erfgoedhalte bij het Stadsarchief in een poezenkleedje te steken. Naast de openlucht tentoonstelling was er in de bibliotheek een expo met archiefstukken en accessoires uit de collectie van het Stadsarchief en het persoonlijk archief van de Snoezepoezen.</p> <p>De Erfgoedhalte werd op 14 mei 2021, exact zestig jaar na hun eerste publieke optreden, officieel ingehuldigd met een optreden van de Snoezepoezen. In een 'coronajaar' was dit helaas de enige jubileumactiviteit die de Snoezepoezen konden organiseren, wat het des te relevanter maakte.</p>
bruiklenen aan het Yper Museum	<p>Het Stadsarchief toont permanent een tiental topstukken in het Yper Museum. Voor de tijdelijke tentoonstelling 'POES. Hoe de kat de mens vangt' (1 mei 2021 - 16 januari 2022) werden twee affiches en audiovisueel materiaal van de Kattenstoet in bruikleen gegeven.</p>
<p>CREATIEVE COMMUNICATIE</p>	
<p>Er wordt op een participatieve en interactieve manier gecommuniceerd met de gebruikers waarbij het stadsarchief de interesse van het publiek voor de geschiedenis van de streek aanwakkert.</p>	

<p>Het gebruik van Facebook voor de digitale communicatie wordt verder gezet en ingepast binnen de klassieke communicatiekanalen (promotie evenementen, oproep naar beeldmateriaal, registratie niet geïdentificeerde foto's, link met de actualiteit, enz.). Stadsarchief streeft naar een stijgend aantal volgers.</p>	<table border="1"> <tr><td>1/01/2014</td><td>926</td></tr> <tr><td>1/01/2015</td><td>1.396</td></tr> <tr><td>1/01/2016</td><td>1.687</td></tr> <tr><td>1/01/2017</td><td>2.029</td></tr> <tr><td>1/01/2018</td><td>2.327</td></tr> <tr><td>1/01/2019</td><td>2.637</td></tr> <tr><td>1/01/2020</td><td>2.999</td></tr> <tr><td>1/01/2021</td><td>3.639</td></tr> <tr><td>1/01/2022</td><td>3.957</td></tr> <tr><td></td><td>+ 318</td></tr> </table>	1/01/2014	926	1/01/2015	1.396	1/01/2016	1.687	1/01/2017	2.029	1/01/2018	2.327	1/01/2019	2.637	1/01/2020	2.999	1/01/2021	3.639	1/01/2022	3.957		+ 318
1/01/2014	926																				
1/01/2015	1.396																				
1/01/2016	1.687																				
1/01/2017	2.029																				
1/01/2018	2.327																				
1/01/2019	2.637																				
1/01/2020	2.999																				
1/01/2021	3.639																				
1/01/2022	3.957																				
	+ 318																				
<p>Met een Instagram account wil het Stadsarchief de verscheidenheid van de archiefcollectie in beeld brengen, een blik achter de schermen geven en tentoonstellingen en lezingen promoten. Het Stadsarchief streeft met dit medium een jongere doelgroep na en mikt op interactie met het publiek en een stijgend aantal volgers.</p>	<table border="1"> <tr><td>20/04/2020 – 1/01/2021</td><td>515</td></tr> <tr><td>1/01/2022</td><td>752</td></tr> <tr><td></td><td>+ 237</td></tr> </table> <p>In 2021 werden in totaal 94 Instagram-posts en 164 verhalen online geplaatst. Via de chatfunctie van Instagram ontving het Stadsarchief 19 berichten. Ongeveer twee derden van de Instagramvolgers woont buiten groot-leper.</p>	20/04/2020 – 1/01/2021	515	1/01/2022	752		+ 237														
20/04/2020 – 1/01/2021	515																				
1/01/2022	752																				
	+ 237																				
<p>Overige communicatiemiddelen.</p>	<p>Alle publieksactiviteiten van het Stadsarchief worden opgenomen in het stadsmagazine 'Iedereen leper' (oplage 18.600 exemplaren) en via de digitale kanalen van de Stad leper (nieuwsbrief, Facebook, Instagram, Whatsapp) verspreid. Tentoonstellingen en lezingen worden ook via de website 'Uit in Vlaanderen' aangekondigd en in digitale nieuwsbrieven zoals deze van CO7 en de Archiefbrief van Provincie West-Vlaanderen opgenomen.</p>																				

VERSPREIDING HISTORISCH ONDERZOEK

Stadsarchief Ieper organiseert lezingen en congressen met nieuwe historische inzichten over de geschiedenis van de stad en de streek. Ook de aankopen van archivalia, oude drukken en wetenschappelijke boeken zijn hierop afgestemd. Indien de mogelijkheid zich voordoet komen ook bredere historische thema's aan bod.

Organisatie lezingen.

Op 29 oktober 2021 organiseerde het Stadsarchief de lezing 'Speuren naar de geschiedenis van je huis' in AC Auris. Kristof Papin leerde de 65 deelnemers hoe je zelf de historiek van een woning kan achterhalen. Hij gaf uitleg bij de verschillende archiefbronnen en vertelde hoe je informatie kan opzoeken. De bijhorende syllabus is digitaal beschikbaar op de website van het Stadsarchief (<https://archieff.ieper.be/bouwplannen>) en van CO7 (<https://www.co7.be/handleidingen-huizenonderzoek-online>).

Internationale Archiefvendag.

Van 7 tot 11 juni 2021 werd de Internationale Archiefweek gevierd met een online tentoonstelling. Stadsarchief Ieper en het Regionaal Archief van het Sloveense Celje sloegen opnieuw de handen in elkaar om de grote verscheidenheid aan Europese archivalia in de kijker te zetten. Zestien archieven uit de Europese unie doken in hun collectie op zoek naar een bijzonder archiefstuk gelinkt aan het thema 'fietsen'. De archiefstukken werden op de website en de sociale media van het Stadsarchief digitaal tentoongesteld en gebundeld in een uitgebreide Engelstalige brochure met een bijdrage en eindredactie door Rik Opsommer: <https://archieff.ieper.be/archiefweek2021>.

participeren

het actief betrekken van de maatschappij, in het bijzonder van erfgoedgemeenschappen, bij cultureel-erfgoedwerking

NETWERKING EN SAMENWERKING

Stadsarchief Ieper neemt zijn verantwoordelijkheid op voor de brede erfgoedgemeenschap van de stad en de streek waarin het zich bevindt. Het stimuleert participatie en interactie vanuit deze gemeenschap.

SAMENWERKING MET ACTOREN IN EN BUITEN DE ERFGOEDSECTOR

Stadsarchief Ieper neemt een actieve rol op bij de culturele archiefwerking in de Westhoek en West-Vlaanderen en is actief in relevante regionale en landelijke netwerken.

Een overlegplatform tussen erfgoedverenigingen, archieven, musea en andere erfgoedactoren pleegt regelmatig overleg onder leiding van CO7.

Er werd regelmatig met de verantwoordelijken van CO7 overlegd. Fysieke bijeenkomsten waren in 2021 omwille van de coronapandemie beperkt. Stadsarchief Ieper nam deel aan het regionaal depotplatform op 16 juni 2021 waarbij de focus lag op calamiteitenplan en calamiteitennetwerk.

CO7 leverde input aan voor de nieuwe inspiratiebrochure 2022 van FARO over *Erfgoeddag maakt school!* over o.a. een didactisch restaurant met erfgoedwaarde in SMSI Immaculata i.s.m. Stadsarchief Ieper en Yper Museum en een inleefopdracht rond een heksenproces uit Crommenelst i.s.m. Stadsarchief Ieper.

West-Vlaams Archievenplatform. Een jaarlijks overlegplatform tussen alle West-Vlaamse publieke en private archieven.

Ook deze werking was beperkt door de gevolgen van de coronapandemie. Stadsarchief Ieper was betrokken bij de verspreiding van de WAP-archievententoonstelling 2020/2021: Wederopbouw.

Stadsarchief Ieper is actief in het netwerk van landelijke erfgoedspelers met het oog op samenwerking, afstemming en expertisedeling.

Rik Opsommer en Alexander Declercq namen deel aan de vergaderingen op initiatief van FARO met de erkende en regionaal ingedeelde archieven op 15 juni 2021 online en op 20 oktober 2021 in Stadsarchief Brugge.

Stadsarchief Ieper is partner in de aanvraag projectsubsidie cultureel erfgoed voor het project Nieuwe Tijdingen 2022-2023, een landelijk programma voor het behoud van het Vlaamse krantenerfgoed van de vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheken.

	<p>Stadsarchief Ieper is partner in de aanvraag projectsubsidie cultureel erfgoed voor het project CoDE-x, Collectie Datasets Erfgoedpraktijken – een aanwijzer voor collectiegebruik, een wegwijzer voor onderzoek van vzw Histories en vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheken.</p>
<p>VRIJWILLIGERSWERKING</p>	
<p>De vrijwilligers worden ingezet ter ondersteuning van verschillende functies van het archief, van registratie tot behoud en beheer. De coördinatie van 'Ieper verbeeldt' gebeurt vanuit Stadsarchief Ieper. Deze elementen zorgen voor een wijd vertakt netwerk binnen de regionale gemeenschap.</p>	
<p>De inzet van de vrijwilligers bij de dagelijkse werking van het stadarchief is van onschatbare waarde. De vrijwilligers worden ingezet voor uiteenlopende taken: digitaliseren, inventariseren en conserveren. Qua projectmatige inzet is het vermelden waard:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de voorbereiding van tentoonstellingen. - inventarisatie collectie historische bouwplannen. - inventarisatie van rouwbrieven en bidprentjes. - intikken van poorterslijsten 	<p>Er zijn 16 vaste vrijwilligers: Maurits Cherchye, Johan Beun, Gilbert Cailliau, Agnes Clarys, Jackie Liefhooghe, Wilfried Parmentier, Michel Vanelslander, Christine Simoens, Ken Deckers, Liesbeth Debruyne, Lisa Schietgat, Christine Boksoen, Stephane Debonne, Marnick Vanuxem, Pieter Lust en Lieven Cardoen.</p> <p>Er zijn 5 vaste vrijwilligers voor archieven beheerd door derden: Luc Pyncket, Jean-Pierre Ingels en Mark Delreux (Sint-Martinusscouts), Gudrun Van Landeghem en Jean-Pierre Bouckaert (Toneelkring Richten).</p> <p>Door de coronamaatregelen konden geen nieuwe vrijwilligers opstarten.</p>
<p>Bedankingsmomenten voor de vrijwilligers van het archief en 'Ieper verbeeldt'.</p>	<p>Door de coronamaatregelen konden geen bedankingsmomenten georganiseerd worden voor vrijwilligers. De vrijwilligers kregen een verrassingspakket als bedanking voor hun inzet van het afgelopen jaar.</p>
<p>Coördinatie 'Ieper verbeeldt'.</p>	<p>De vrijwilligerswerking van 'Ieper verbeeldt' telt 27 vrijwilligers. Op 31 december 2020 stonden 13.746 foto's online voor 'Ieper verbeeldt' (+641), 306 foto's voor de Ieperse scholen en 851 foto's van het VTI. 807 foto's zijn ingevoerd/beschreven, maar staan nog niet online.</p> <p>De jaarlijkse vrijwilligersvergadering ging door op 25 oktober 2021 met 15 aanwezigen.</p> <p>In 2021 konden geen toonmomenten georganiseerd worden vanwege de coronamaatregelen.</p> <p>De wekelijkse permanentie op vrijdagvoormiddag in de leeszaal door Stefaan Beun, Carine Boussemaere en Michel Desrumaux werd tijdelijk onderbroken vanwege de coronamaatregelen.</p>
<p>Jobstudenten.</p>	<p>2 jobstudenten werden ingezet voor het scannen van bouwdoSSIERS.</p> <p>1 jobstudent stond in voor ondersteuning bij de dagelijkse werking van het archief, inventariseren van een deel van VER19 (Sint-Vincentiuscollege).</p>

	2 scholieren waren op 21 oktober 2021 in het Stadsarchief in het kader van de YOUCA-dag.
Stagiairs.	<p>In 2021 kreeg het archief ondersteuning van drie stagiairs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joel Martain: 11/01/2021 – 22/01/2021: ondersteuning bij de dagelijkse werking van het archief. • Yaicke Maselis: 04/02/2021 – 08/06/2021: selectie van de beelden voor de fietszoektocht 'Op zoek met Gilbert', in kaart brengen van de sociaal-culturele kaart van groot-leper en uitwerking van een nieuwe vrijwilligersinformatiebrochure. • Eva Naessens: 03/05/2021 – 25/05/2021: ontwikkeling van een spel met de ErfgoedApp voor de fietszoektocht 'Op zoek met Gilbert'
ARCHIEFCOMMISSIE	
Archiefcommissie.	De archiefcommissie vergaderde één keer, op 28 oktober 2021. Ze besprak de werking tijdens corona, werking op afspraak, digitale dienstverlening, openingsuren leeszaal, het jaarverslag 2020, stand van zaken beleid, werking en activiteiten 2021 & vooruitblik jaarplanning 2022.